

TEMAUTLYSNING:

Covid-19 och dess effekter på arbetsmiljö, hälsa och ledarskap

Arbetsmiljö inom hälso- och sjukvård

Vårdpersonalens Coronavardag? En intervjustudie vårdpersonalens arbetssituation under den första tiden av smittspridning av coronaviruset i Sverige

Erika Wall,
Mittuniversitet

Anslag: 1 217 000 kronor

Vårdpersonal, inte minst inom intensivvården, har upplevt en extrem stress under pandemin. Projektet tar reda på hur det är att arbeta under sådana omständigheter. Kunskaperna kan ge bättre stöd när liknande situationer inträffar i framtiden.

Sjuksköterskor i frontlinjen av covid-19 pandemin: Vilka blev konsekvenserna?

Ann Rudman,
Högskolan Dalarna

Anslag: 3 880 000 kronor

Sjuksköterskorna har stått i frontlinjen under pandemin. Den stress och de traumatiska händelser de utsatts för kan utlösa posttraumatiskt stressyndrom. Det behövs mer kunskap om vanligt det är att sjuksköterskor fått sådana problem efter pandemiarbetet. Kunskaperna kan bidra till att utveckla vården och förhindra såväl arbetsrelaterad ohälsa som hög personalomsättning.

Utvärdering av särskild sjukvårdsledning under covid-19 – evidensbaserad utveckling för resilient ledning i framtida kriser

Carl-Oscar Jonson,
Region Östergötland

Anslag: 668 000 kronor

Under pandemin har det tidvis varit RSSL, regional särskild sjukvårdsledning, som gällt i vården när det varit stabslägen, förstärkningslägen och så vidare. Det innebär att vårdanställda under en längre tid har hög arbetsbelastning och ofta moralisk stress på grund av hårda prioriteringar. Det har också varit brist på exempelvis skyddsutrustning. Projektet undersöker vilka lärdomar som kan dras av arbetet med RSSL i vården under pandemivåren 2020.

Risk för psykisk ohälsa och behov av psykologiska stödinsatser hos vårdpersonal i samband med covid-19 pandemin.

Aleksandra Sjöström-Bujacz,
Karolinska Institutet

Anslag: 3 098 000 kronor

Stressen ökade påtagligt i vården under coronapandemin. Krisen har inte bara lett till mer arbete utan även till moralisk stress, risk för smittspridning och trötthet på grund av långa arbetspass. Projektet undersöker hur stressen sett ut och vilket stöd vårdpersonalen behöver.

Intensivvård i samband med covid-19 – stress, samarbete och säkerhetsklimat

Lisbeth Meurling,
Karolinska Universitetssjukhuset

Anslag: 3 914 000 kronor

Det här varit en mycket stor belastning på intensivvården under pandemin. Det är även i vanliga fall en stressig arbetsplats med tillfälligt höga arbetstoppar. Forskarna undersöker hur den psykosociala arbetsmiljön, etisk stress, sjukskrivningar och personalomsättning i intensivvården påverkats av pandemin. Kunskaperna kan användas både för att förbättra den vardagliga arbetsmiljön i intensivvården och för att underlätta vid kommande Extremsituationer.

En extrem arbetsmiljösituation under covid-19 pandemin: Förebyggande insats efter traumatiska händelser i frontlinjen

Emily Holmes,
Uppsala universitet

Anslag: 3 987 000 kronor

Många inom sjukvården har upplevt traumatiska händelser och situationer under pandemin, till exempel att de man arbetat med dött. Det kan leda till obehagliga och påträngande minnen och sämre psykisk hälsa, så kallad posttraumatiskt stressyndrom. Det behövs sätt att ta hand om dem som upplevt känslomässigt jobbiga saker under arbetet. Forskarna bakom projektet testar en sådan insats som kan göras vid ett enda tillfälle.

Våren 2020 satsade Afa Försäkring 100 miljoner kronor på forskning om coronapandemins påverkan på arbetsmiljö och hälsa. Under året beviljades 37 projekt medel för studier av covid-19.

Palliativ vård under covid-19 pandemin – Arbetsmiljöns betydelse för vårdens kvalitet och vårdpersonalens hälsa

Maria Larsson,
Karlstads universitet

Anslag: 2 697 000 kronor

Pandemin 2020 innebär en hög belastning på vården, inte minst vården i livets slut. Forskarna undersöker om förändringar i arbetsmiljön under pandemin påverkat vårdpersonalens välbefinnande, samvetsstress, tilltro till sin professionella förmåga och uppfattning av den palliativa vårdens kvalitet. Kunskaperna från projektet visar vad man behöver tänka på för att skydda personalens välbefinnande och ge en god vård vid livets slut under svåra kriser.

Covid-19 pandemin och småföretagare inom hälso- och sjukvård – arbetsmiljö, hälsa och ekonomi hos Sveriges kiropraktorer och naprapater

Iben Axén,
Karolinska Institutet

Anslag: 3 766 000 kronor

Det finns närmare 2 000 kiropraktorer och naprapater i Sverige. De kommer fysiskt nära sina patienter, vilket innebär en smittorisk. Vanligtvis arbetar de utan skyddsutrustning. Projektet undersöker hur dessa yrken påverkas av coronapandemin när det gäller deras hälsa och arbete. Kunskaperna kan bli viktiga för alla slags småföretagare som riskerar att bli smittade på jobbet.

Disruption – Hur påverkas primärvårdens arbete och psykosociala arbetsmiljö av coronapandemin?

Per Nielsen,
Linköpings universitet

Anslag: 2 500 000 kronor

Coronapandemin har fört med sig stora störningar av vardagsarbetet och processerna i vården. Den har lett till snabba och stora förändringar, inte minst inom primärvården. Patienterna kontaktar primärvården allt mer via digitala kontakter, det har uppstått en oro för att bli smittad och så vidare.

Redan innan pandemin fanns stora arbetsmiljöutmaningar i primärvården. Forskarna bakom projektet undersöker hur den delen av vården påverkats av coronasmittan.

Arbetstider och återhämtning under covid-19 pandemin: Går det att skapa hållbara arbetsvillkor inom sjukvården under extrema arbetsförhållanden?

Anna Dahlgren,
Karolinska Institutet

Anslag: 3 986 000 kronor

Sjukvården har stått inför stora utmaningar när det gäller exempelvis rimliga arbetstider under coronapandemin. Samtidigt har det uppstått en vårdskuld med exempelvis uppskjutna operationer som man behöver ta tag i. Projektet undersöker hur arbetstidsförläggningen och vårdpersonalens möjligheter till återhämtning har påverkats av pandemin.

Arbetsmiljö inom hemsjukvård och äldreomsorg

Vård- och omsorgspersonals erfarenheter av att arbeta på särskilt boende och inom hemtjänst vid covid-19 pandemin i Sverige

Annica Lövenmarck,
Mälardalens Högskola

Anslag: 2 198 000 kronor

Att arbeta inom äldreomsorgen och hemtjänsten under coronapandemin har varit krävande. Många av de anställda har inte svenska som modersmål, blev drabbade av etisk stress på grund av rädsla för att föra smitta vidare, fick ökad arbetsbördan med strängare hygienrutiner och så vidare. Forskarna bakom projektet studerar undersköterskors och vårdbiträdens arbetsmiljö och hälsa under pandemin. De ska särskilt undersöka vilket stöd de saknar och vad de behöver i liknande situationer i framtiden.

Covid-19 och hemtjänsten: Dyrköpta erfarenheter och matnyttiga lärdomar?

Fredrik Norström,
Umeå Universitet

Anslag: 3 705 000 kronor

Pandemin 2020 ledde till stora utmaningar för hemtjänsten och skapade en besvärlig arbetssituation. Projektet undersöker hur personalens arbetsmiljö och hälsa påverkades av pandemin samt vilken roll ledarskapet och styrningen spelade. Kunskaperna kan bidra till bättre arbetsmiljö i hemtjänsten.

Personalens erfarenheter och upplevelser av en säker arbetsmiljö i samband med insatser i ordinärt boende under covid-19 pandemin

Cecilia Pettersson,
Örebro Universitet

Anslag: 817 000 kronor

De som arbetar i hemsjukvård och med hemtjänst arbetar i personers hem i arbetsmiljöer som inte är anpassade för vård och för att begränsa smitta. Det är också oklart i vilken utsträckning de kan följa råd och riktlinjer för att förhindra smitta, exempelvis när det gäller så kallade basala hygienrutiner. Projektet tar fram mer kunskap om arbete i hemtjänst och hemsjukvård under coronapandemin. Forskarna hoppas att det bidrar till en säkrare och tryggare arbetsmiljö.

Covid-19 inom äldreården i Göteborgområdet

Johan Ringlander,
Göteborgs universitet

Anslag: 1 090 000 kronor

Personer över 70 år löper mycket större risk att drabbas allvarligt av det nya coronaviruset. Därför är det viktigt att se till att de inte blir smittade. Personal på äldreboenden arbetar ofta nära de boende och med flera personer under arbetsdagen. De riskerar därmed både att bli smittade själva och att smitta boende. Forskarna bakom projektet ska undersöka hur många i personalen på äldreboenden i Göteborg som bär eller har burit på coronaviruset och hur stor del av dem som blivit sjuka respektive saknat symptom.

Covid-19 pandemins påverkan på arbetsmiljön för kommunal hemsjukvårds- och hemtjänstpersonal: lärande för framtiden och för ett mer mobilt arbetssätt

Christofer Rydenfält,
Lunds Tekniska Högskola

Anslag: 2 212 000 kronor

Pandemin har lett till stora utmaningar i hemsjukvården och hemtjänsten. Dessa verksamheter har sedan tidigare arbetsmiljöproblem och en hög andel långtidssjukskrivna bland de anställda. Forskarna undersöker hur pandemin påverkat personalen där. Kunskaperna kan ge bättre arbetsmiljö även under mer vardagliga omständigheter.

Skyddsutrustning vid covid-19 – Metodik för säker produktframtagning med visualiserade instruktioner för att förebygga smitta

Katrin Skagert,
Rise IVF AB

Anslag: 1 237 000 kronor

Pandemin har lett till att behovet av skyddsutrustning inom vård och omsorg har ökat drastiskt. Projektet tar fram instruktioner för hur personal i äldreomsorgen kan minska smittrisken. Dessutom tar projektet fram ett stöd för dem som tillverkar egen skyddsutrustning

Rehabilitering

Covid-19 uppföljning efter hemgång i Göteborg

Katharina Stibrant
Sunnerhagen,

Göteborgs universitet

Anslag: 2 475 000 kronor

Personer som varit inlagda för covid-19 på sjukhus har ofta kvardröjande funktionsnedläggningar. Därför behövs mer kunskap om långtidseffekterna av covid-sjukdom. Projektet undersöker vilka problem personer som varit inlagda för covid upplever, deras symptom och vilka åtgärder sjukvården satt in. Målet är att drabbade ska få bättre hjälp och rehabilitering.

Rehabiliteringsprofil hos post covid-19 patienter

Yvonne Freund-Levi,
region Örebro universitetssjukhuset

Anslag: 1 023 000 kronor

Tidigare forskning har visat att patienter som fått intensivvård för covid ofta har kvardröjande besvär. Det kan vara sämre lungfunktion, trötthet, huvudvärk och posttraumatisk stress. Forskarna följer patienter som fått intensivvård för covid för att ta fram individanpassade behandlingar och rehabilitering för dem.

Arbetsorganisation, ledarskap och distansarbete

Distansarbete under covid-19-pandemin och psykosocial hälsa

Adesuwa Omoredede,
Mälardalens högskola

Anslag: 2 000 000 kronor

Övergången till distansarbete under coronapandemin har varit utmanande för både chefer och anställda. Projektet undersöker hur chefer och anställda påverkas av att arbeta hemifrån, både när det gäller de anställdas arbetsmiljö och chefernas möjlighet att utföra sitt arbete. Hur chefers arbete påverkas av distansarbete är något som inte tidigare undersökts särskilt noga av forskningen.

(O)frivilligt distansarbete – hur påverkar det arbetshälsan?

Marina Heiden,
Högskolan i Gävle

Anslag: 2 599 000 kronor

Sverige är ett av de länder som har flest distansarbetare. Distansarbetet har ökat under coronapandemin. Tidigare studier av distansarbetare hälsa och välmående har handlat om frivilligt distansarbete. Det saknas kunskap om hur det påverkar att arbeta hemifrån när man inte valt det själv, som under coronapandemin. De tidigare studierna har bland annat visat att hemarbetet ger mer kontroll över arbetet men samtidigt gör det svårare att behålla gränsen mellan arbete och ledighet. Det har dock inte visat sig vara skadligt. Forskarna ska nu undersöka vad som gäller för påtvingat arbete i hemmet.

Småföretag och covid-19 – ledares lärdomar inför framtida kriser

Stig Vinberg,
Mittuniversitet

Anslag: 3 404 000 kronor

De flesta svenska företag är småföretag och många av dem är ensamföretagare. Frågan är hur coronapandemin påverkat hälsa arbetsmiljö och ekonomi i småföretagen. Frågan är också om situationen för dem i Sverige skiljer sig från den i andra länder. Projektet tar fram kunskap som kan användas för exempelvis bättre arbetsmiljöarbete i småföretag under kommande kriser.

Att leda och samarbeta i team på distans – effekter av covid-19 i projektbaserade organisationer

Frida Perner,
Handelshögskolan i
Stockholm

Anslag: 3 143 000 kronor

Kunskapsintensiva företag som arbetar i projektform har tvingats till nya arbetssätt under pandemin 2020. Arbetsteamerna har fått mötas digitalt istället för fysiskt. Forskarna undersöker hur teamen och samarbetet i dem påverkats av det digitala arbetssättet. Kunskaperna kan användas för att förbättra exempelvis teamkänslan när vi tvingas till digitalt arbete i framtiden.

Hållbart lärande i radikal omställning – Interaktion Människa, Teknik och Organisation

Andrea Eriksson,
Kungliga Tekniska Högskolan

Anslag: 4 598 000 kr

Många organisationer har ändrat arbetssätt under pandemin 2020. Inte minst har det blivit mer hemarbete och mer digital kommunikation. Det kan ge mer kontroll i arbetet men också att man blandar ihop arbete och fritid. Projektet fokuserar på hur teknik, människor och organisationer samspelar. Utifrån det perspektivet undersöker forskarna hur de som inte arbetar på bestämda platser och under bestämda tider kan få ett hållbart lärande. Projektet förväntas ge kunskap om hur man kan leda medarbetare som arbetar flexibelt på ett sätt som gynnar prestation, välmående, kreativitet och samarbete

Covid-19:s effekter på arbetsmiljön i digitalt medierat distansarbete – upplevd och faktisk

Kristina Palm,
Karolinska Institutet

Anslag: 3 916 000 kronor

På grund av coronasmittan under 2020 började många arbeta på distans med digital teknik. Det finns en del forskning om digitalt distansarbete, men inte mycket om när det är ofrivilligt. Projektet undersöker detta närmare. Kunskaperna kan ligga till grund för råd om hur man bör lägga upp digitalt distansarbete när man blir ombedd att arbeta hemifrån.

Förnyelseförmåga och hållbar arbetsmiljö vid snabba svängningar (SPINN-OFF)

Mattias Elg,
Linköpings universitet

Anslag: 4 419 000 kronor

Pandemin har lett till snabba omsvängningar på många arbetsplatser. Många företag i har blivit helt utan intäkter. Det har uppstått smittorisker, mer hemarbete, förändrade arbetssätt och så vidare. Projektet undersöker hur man kan behålla goda arbetsförhållanden under snabba förändringar och dessutom dra nytta av lärdomar av dem.

Betydelsen av organisatoriska förändringar, varsel och permitteringar i spåren av coronakrisen för social situation, psykisk hälsa och sjukskrivning

Linda Magnusson Hanson,
Stockholms universitet

Anslag: 3 700 000 kronor

Vi vet ännu lite om hur pandemin påverkat arbetsvillkor, hälsa och sjukskrivningsmönster. Forskarna bakom projektet undersöker hur uppsägningar, anställningstrygghet och påtvingad kortare arbetstid under coronakrisen har påverkat arbetskraftsdeltagande, psykisk ohälsa och sjukskrivningar.

Omstruktureringar i besöksnäringen i spåren av covid-19: Konsekvenser för individer och arbetsmiljöer

Alexis Rydell,
Högskolan dalarna

Anslag: 4 486 000 kronor

Coronapandemin har lett till omstruktureringar, uppsägningar och varsel på hotell och restauranger. Förändringarna påverkar både enskilda personer och arbetsmiljön i den branschen. Där finns också många tillfälliga jobb samt många ungdomar och utlandsfödda. Att förlora jobbet innebär inte bara personliga konsekvenser utan får också följder för arbetsmiljön och dem som är kvar på arbetsplatsen. Projektet undersöker hur coronapandemin påverkat anställda och arbetsmiljöer i besöksnäringen.

Professioner i pandemins skugga – organisering och styrning av arbete inom offentlig sektor i tider av osäkerhet och oro

Josef Pallas,
Uppsala universitet

Anslag: 3 745 000 kronor

Pandemin har inte bara påverkat vårdpersonalens arbete. Projektet undersöker effekterna för dem som påverkats utan att stå i frontlinjen: lärare, socialarbetare, bibliotekarier, poliser med flera. Forskarna undersöker hur de påverkats i fyra olika kommuner.

Effekter av en extern kris på arbetsmiljö, hälsa och jämlikhet bland svensk och utlandsfödd arbetskraft: en fallstudie på ett tvätteri

Jennie Jackson,
Högskolan i Gävle

Anslag: 1 124 000 kronor

Projektet är en studie av arbetsmiljö, hälsa och jämlikhet på ett tvätteri där hälften av arbetarna är födda utomlands och närmare hälften är kvinnor. Det har tidigare samlats in data om deras fysiska och psykosociala arbetsmiljö och forskarna ska nu undersöka vilka följder coronapandemin fått för dem.

Om sjukdomen covid-19, smitta och sjukfrånvaro

Artificiell intelligens baserad EKG analys för att prediktera insjuknande i livshotande hjärtkärl tillstånd hos patienter med covid-19 infektion

Carina Blomström
Lundqvist,
Akademiska sjukhuset
Anslag: 1 381 000 kronor

Vid covid-19 finns risk att drabbas av hjärtpåverkan, rytmrubbningar, hjärt-muskelinformation med mera. Projektet undersöker om man kan se vilka som löper en sådan risk redan vid det EKG (mätning av hjärtats aktivitet) som görs när patienten anländer till sjukhuset. De testar detta genom att analysera EKG:et med hjälp av avancerade datorprogram, så kallad artificiell intelligens.

SARS-CoV-2 på ytor i sjukhusmiljö

Erik Senneby,
Lunds universitet
Anslag: 250 000 kronor

Det finns för lite kunskap om huruvida coronaviruset finns på ytor och personalens skyddsutrustning, när de vårdar covid-patienter på sjukhus och tandläkarmottagningar. Man vet inte heller hur stor smittorisken är med virus på sådana ytor och skydd. Projektet försöker besvara dessa frågor. Forskargruppen undersöker samtidigt, i ett annat projekt, om coronaviruset smittar via luften på sjukhus.

Kamerabaserad mätning av vitalparametrar och prioritering vid misstänkt covid-19 infektion

Ronny Gunnarsson,
Göteborgs universitet
Anslag: 2 205 000 kronor

När man bedömer hur allvarlig en covidinfektion är mäts så kallade vitalparametrar: syrehalten i blodet, kroppstemperaturen, blodtrycket med mera. Mätningarna innebär en risk för att den som gör dem smittas. Det finns dock ny teknik för att göra dessa kontroller utan kroppskontakt. Den bygger på särskilda kameror som läser av patienten och ett dataprogram bearbetar informationen. Projektet undersöker om metoden är lika tillförlitlig som de metoder som används i vården idag. Metoden skulle kunna användas både på sjukhus och i äldreboenden.

Åtgärder för minskad luftsmitta till vårdpersonal i möte med högriskpatienter

Jakob Löndahl,
Lunds tekniska högskola
Anslag: 3 672 000 kronor

Okända smittämnen som orsakar infektionssjukdomar och får global spridning är en återkommande hälsofara, för närvarande i form av viruset covid-19. Personal på infektionskliniker utsätts vid dessa tillfällen för hög exponering och smittas också ofta. Ökad kunskap om spridning av infektionssjukdomar via luft kan bidra till åtgärder som minskar risken för framtida smittspridning.

T-cellssvar mot SARS-CoV-2 antigen hos personal vid Infektionskliniken Region Västmanland

Emell Månsson,
region Västmanland
Anslag: 940 000 kronor

Om sjukvårdspersonal verkligen löper ökad risk att insjukna i covid-19 är en omdiskuterad fråga. Forskarna bakom studien har tidigare analyserat förekomsten av antikroppar hos personal vid en infektionsklinik. Här studerar de en annan del av immunförsvaret, T-cellsvaret. Studien ger mer kunskap om immunitet mot covid och om hur antikroppar respektive T-cellssvar hänger samman med symptomfritt bärarskap av viruset. Mer kunskap om detta är viktigt bland annat för arbetsmiljön på infektionskliniker och för att förhindra smittspridning.

Covid-19-pandemins konsekvenser för bussförare i lokal-och regional kollektivtrafik

Anna Sjörs,
Dahlman Statens Väg och transportforskningsinstitut
Anslag: 3 203 000 kronor

Busschaufförer möter många människor på nära håll och löper stor risk att både bli smittade och smitta andra. Det behövs forskning om hur de och deras arbete påverkats av pandemin, vilka åtgärder för dem som är viktigast och vilken effekt olika åtgärder har. Forskarna bakom projektet undersöker hur virusmittan påverkat busschaufförer och hur man kan skydda dem mot smitta och att smitta andra.

Sjukfrånvaro bland arbetare inom handel i relation till covid-19-pandemin: prospektiva kohortstudier

Kristin Farrants,
Karolinska Institutet
Anslag: 3 763 000 kronor

Sveriges pandemistrategi har bland annat gått ut på att så mycket arbete som möjligt ska göras hemifrån. Inom handeln har man dock inte kunnat jobba hemifrån. Man har också ofta haft svårt att hålla fysisk distans för att undvika smitta. Branschen har dessutom drabbats hårt av uppsägningar, nedskärningar och permitteringar. Projektet undersöker om handelsanställda varit mer sjukskrivna under pandemin eller drabbats hårdare av sjukdom än andra.

Påverkar ökad handhygien till följd av vid covid-19 arbetsrelaterat handeksem och risk för kontaktallergier?

Anneli Julander,
Karolinska Institutet
Anslag: 3 900 000 kronor

Svenskarna har under pandemin uppmanats att tvätta händerna ofta med tvål och vatten. Dessutom har handsprit och andra desinfektionsmedel använts flitigt. Projektet undersöker om det lett till fler problem med handeksem och om man utsätts för mer allergiframkallande ämnen på grund av handtvättandet. Målet är att minska risken för eksem och sjukskrivningar på grund av hudproblem.